

Lektion 10

Nochmals Autos

In 9.8 haben wir gesehen, dass das *rote* Auto ebenso schnell ist wie das *schwarze*. Wenn nun jemand behauptet, dass *schwarze Autos schneller sind als rote*, so kann er sich folgendermaßen ausdrücken:

la:n k^hmau lü^on ciəng la:n krəhə:m ឡាន ខ្មៅ លឿន ជាង ឡាន ក្រហម

Mit dem Adjektiv *hübsch, schön* (bei Sachen) s'a:t ស្អាតិ können wir behaupten: *Schwarze Autos sind schöner als rote Autos*. la:n k^hmau s'a:t ciəng la:n krəhə:m. ឡាន ខ្មៅ ស្អាតិ ជាង ឡាន ក្រហម ។

Wenn wir statt Autos andere Objekte benutzen, können wir stundenlang *Adjektiv-als-Sätze* formulieren, auch *verneinte*.

Schwarze Schuhe sind nicht hübscher als rote Schuhe.

sbae(k)-cö:ng k^hmau mən s'a:t ciəng sbae(k)-cö:ng krəhə:m te:

ស្បែក ជើង ខ្មៅ មិន ស្អាតិ ជាង ស្បែក ជើង ក្រហម ទេ ។

Schuhe sbae(k)-cö:ng ស្បែក ជើង (Tasten: sjbEk Cög)

Und hier der *Superlativ*:

Rote Schuhe sind die schönsten (von allen). sbae(k)-cö:ng krəhə:m s'a:t ciəng-ke:

ស្បែក ជើង ក្រហម ស្អាតិ ជាង គេ

Weitere Beispiele zu **Komparativ** und **Superlativ** finden wir u.a. bei *Gilbert*, S.206 ff und in *FSI-Contemporary Cambodian*, Lesson 11

Beispiele

Was machst Du? lo:k t^hvö 'avey? លោក ធ្វើ អ្វី ?

Ich lerne Deutsch (Englisch, Französisch) k^hñom riən piəsa: allömāng (əng-gle:h, ba:rang) ខ្ញុំ រៀន ភាសា អាល្លឺម៉ង់ (អង់គ្លេស, បារាំង)

1. *Welche Sprache ist schwieriger, Englisch oder Französisch?*

təe piəsa: m^uoy na: (welche der beiden) pi-ba:k (4.5) ciəng , piəsa: əng-gle:h rü (4.2) piə-sa: ba:rang?

តើ ភាសា មួយ ណា ពិបាក ជាង ភាសា អង់គ្លេស ឬ ភាសា បារាំង ?

2. *Französisch ist schwieriger als Englisch.* piə-sa: ba:rang pi-ba:k ciəng
piəsa: ɔŋ-gle:h. ភាសា បារាំង ពិបាក ជាង ភាសា អង់គ្លេស.
3. *Englisch ist nicht schwieriger als Khmer.*
piəsa: ɔŋ-gle:h mən pi-ba:k ciəng piə-sa: k^hmae te:
ភាសា អង់គ្លេស មិន ពិបាក ជាង ភាសា ខ្មែរ ទេ
4. *Khmer ist die schwierigste.* piə-sa: k^hmae pi-ba:k ciəng-ke:
ភាសា ខ្មែរ ពិបាក ជាង គេ

Jetzt aber schnell in ein **Restaurant**. (Schon seit der 8. Lektion waren wir nicht mehr in einem ha:ng-ba:y oder in einem p^ho:c^oni^ot^ha:n ភោជនីយដ្ឋាន ចាន: PoCniydjan)

Wir wissen noch nicht, wie man die Bedienung in einem Restaurant anspricht. Also, die Sache ist folgendermaßen: Handelt es sich um ältere Personen (>45), so sagt man Onkel pu: oder Tante mi:ng. Handelt es sich um jüngere Leute, so sagt man zu ihm p^oʰn (prɔh) und zu ihr p^oʰn srai (vgl. 2.9) oder niəng នាង, was dem vergangenen deutschen „Fräulein“ entspricht. Man kann also sagen:

Herr Ober/Frau Ober (oder Hallo), ich hätte gerne eine Speisekarte (Buch der Speisen). p^oʰn/niəng, k^hnɔm sɔm siəp^hɔⁱ m^aho^up (7.5)

ប្អូន/ នាង ខ្ញុំ សុំ (Tasten: suM) សៀវភៅ (Tasten: süvPO,6.2) ម្ហូប (Tasten: mjhUb)

(Wenn wir uns genauer ausdrücken wollen, sagen wir nicht einfach m^aho^up, sondern muk-m^aho^up មុខម្ហូប. muk bedeutet soviel wie Übersicht, Zusammenstellung usw.)

Sie erinnern sich an 4.5? “Zwischen sɔm សុំ und som សូម besteht ein Unterschied. Mit sɔm bittet man um etwas, mit som bittet man um die Erlaubnis, etwas zu tun.“

Beim *Reis* muss man unterscheiden zwischen *Naturreis* (weißer Reis), ba:y sɔ: បាយ ស, und *gebratener Reis*, ba:y li:ng បាយលីង

Kann ich bitte etwas mehr Reis haben?

k^hnɔm sɔm ba:y bɔntɛc (4.6) tiat (*mehr*), ba:n tee?

bɔntɛc បន្តិច (bnjtɛc) *ein bisschen*; *noch etwas* = t^haem ថែម (f E m)

ខ្ញុំ សុំ បាយ បន្តិច ទៀត បាន តើ?

oder kürzer: sɔm ba:y t^haem *bitte noch etwas Reis* សុំបាយថែម

Was man in einem kambodschanischen Restaurant zu hören bekommt (vgl. Gilbert, Lektion 7 und <http://www.seasite.niu.edu/khmer/conversation/unit7/unit7.htm>), wollen wir anhand zweckdienlicher Sätze einüben.

Im Restaurant: nŏi p^ho:c^oni^at^ha:n កោដិ នីយដ្ឋាន Taster: PoCniydjzan

1. *Hast Du je (tloab) kambodschanisches Essen (7.5) gegessen?*
 tae lo:k t(h)loab ñam m^aho^up k^hmae te:?
 តើ លោក ធ្លាប់ ញ៉ាំ (J, a) ម្ហូប ខ្មែរ ទេ ?
 tloab ist verschieden von t^hloab, vgl. ein Wörterbuch, z.B.
<http://khmerdict.taprom.com/index.php/index/Khmer+Online+Dictionary%3A+Khmer+-+English.xhtml>
2. *Ja, hab ich schon mal (tloab). ba:t k^hñom tloab. បាទ ខ្ញុំ ធ្លាប់*
3. *Denkst (kət) Du, dass (ta:) Khmer-Speisen gut schmecken (7.6, kurz: tchnañ) ?*
 tae lo:k kət ta: m^aho^up k^hmae ch^ongañ te: ? (ich denke, dass 7.6)
 តើ លោក គិត ថា ម្ហូប ខ្មែរ ឆ្ងាញ់ ទេ ?
4. *Warum magst Du keine französischen Speisen? haet 'avey (5.6) bo:ng 'at (8.6)*
 coul-cet m^aho^up bara:ng? ហេតុអ្វី បង អត់ ចូលចិត្ត ម្ហូប បារាំង ?
5. *Weil französische Speisen zu zart sind. pi:-pruah (oder nur pruah) m^aho^up bara:ng*
 sa:b (zart, geschmacklos) pe:k (zu sehr). ពីព្រោះ ម្ហូប បារាំង សាប ពេក ។
6. *Deine Frau, warum kocht sie nicht gern? pra:pun 'aeng (lo:k), haet 'avey koat*
 'at coul-cet t^hvö –ba:y? ប្រពន្ធ (bjrBnjF) បង ហេតុអ្វី គាត់ អត់ ចូលចិត្ត ធ្វើបាយ
7. *Meine Frau kocht nicht gern, weil sie es nicht kann.*
 pra:pun k^hñom 'at coul-cet t^hvö –ba:y pi:-pruah koat mən ceH.
 ប្រពន្ធ ខ្ញុំ អត់ ចូលចិត្ត ធ្វើបាយ ពីព្រោះ គាត់ មិន ចេះ ។

Nun noch ein paar Anwendungen von chngañ (tchnañ) ឆ្ងាញ់ (gut) schmecken:

8. *Schmeckt diese Suppe (səm-lə:) gut? səm-lə: niH chngañ te:?*
 សម្ល នេះ ឆ្ងាញ់ ទេ ?
9. *Ja, sie schmeckt gut. ba:t, chngañ. បាទ ឆ្ងាញ់ ។*
Nein, sie schmeckt nicht sehr (sə¹) gut. 'at-te:, mən sə¹ chngañ te:
 អត់ទេ មិន សូវ ឆ្ងាញ់ ទេ ។
10. *Nein, sie schmeckt nicht gut. Diese Suppe ist zu (pe:k) salzig (pra¹)*
 មិន ឆ្ងាញ់ ទេ សម្ល នេះ ប្រៃ (bjrS) ពេក (prai pe:k = salzig zu)
11. *Wollen Sie etwas mehr (t^haem tiat) haben? cəng t^haem tiat te:?*
 ចង់ ថែម (fEm) ទៀត (Tüt) ទេ ?

Meist wird man gefragt, ob man etwas essen kann, also mit ceH. Gemeint ist aber, ob es einem schmeckt (ähnlich wie man bei uns scherzhaft sagt: *das kann man essen!*, wenn es einem tatsächlich gut schmeckt). Hier sind einige Beispiele:

12. *Essen Sie gern pikante ("höl-lische") Speisen?* (m^aho^up həl)
 tae bə:ng ceH ñam m^aho^up həl te:?
 តើ បង ចេះ ញ៉ាំ (J, a) ម្ហូប ហ៊ីវ ទេ ?

ហ៊ីវ
 (həl, hæ) to be hot, spicy, peppery, sharp, piquant (of food) (adj)

http://khmerdict.taprom.com/index.php?a=srch&d=1&id_srch=c231b4fc241d779db88991adaa71fccd&il=en&p=1

13. *Ja, ich mag das.* ba:t, k^hñom ceH. បាទ ខ្ញុំ ចេះ
 14. *Nein, ich mag es nicht.* 'at-te: , k^hñom mən ceH ñam te:. អត់ទេ ខ្ញុំ មិន ចេះ ញ៉ាំ ទេ

Ersetzen Sie in den folgenden beiden Sätzen *Auto* durch *höllische Speisen*.

15. *Warum hast Du kein Auto?* haet 'avey (5.6) bə:ng 'at (8.6) miən la:n?
 ហេតុ អ្វី បង អត់ មាន ឡាន ?
 16. *Weil ich kein Geld habe, um ein Auto zu kaufen.* pruah k^hñom 'at
 miən luy (spr. loⁱ) teñ la:n te: ព្រោះ (BjrÖ) ខ្ញុំ អត់ មាន លុយ ទិញ ឡាន ទេ
 15 a. *Warum isst Du keine pikante Speisen?* haet 'avey bə:ng 'at ceH ñam m^aho^up həl ?
 ហេតុ អ្វី បង អត់ ចេះ ញ៉ាំ ម្ហូប ហ៊ីវ ?
 16 a. *Weil ich kein Geld habe, um pikante Speisen zu essen.* pruah k^hñom 'at (mən)
 miən luy ñam m^aho^up həl. ព្រោះ ខ្ញុំ អត់ មាន លុយ ញ៉ាំ ម្ហូប ហ៊ីវ ។

Natürlich benutzt man im Alltag sehr viele Wendungen, die irgendwie mit Essen und Trinken zu tun haben. Da es sich dabei um lebenswichtige Ausdrücke bzw. Sätze handelt, sollten wir uns in ihrem Gebrauch üben. *Gilbert*, Lit.3, hat einige Listen mit derartigen Ausdrücken und Wendungen zusammengestellt. Beispiele:

- S.260 *Ich habe Hunger.* k^hñom **klian** ba:y (wörtlich: ich habe Hunger auf Reis)
 ខ្ញុំ ឃ្មាន បាយ . (Nicht verwechseln mit *kli* ខ្លា = *der Satz*)
Ich habe Durst. k^hñom **sre:k** tək. (wörtlich: ich bin durstig auf Wasser)
 ខ្ញុំ ស្រេក ទឹក
 S.261 *Ich möchte ein Glas (kao) Bier (bia) trinken.* k^hñom cəng ñam bia m^uoy kao (8.6)
 ខ្ញុំ ចង់ ញ៉ាំ បៀ មួយ កែវ ។ (Nicht verwechseln mit den homonymen *Hosen*: kao
 ខោ = *Hosen*)
Kann ich noch etwas reines Wasser haben? səm tək-sot (Wasser-rein, Trinkwasser)
 t^haem ba:n te: ដំ ទឹកស្អុត ថែម បាន ទេ ?

Uhrzeit und Zeitspannen

Bereits in 5.7 haben wir einiges zu diesem wichtigen Thema gesagt. Zwecks Wiederholung und Vertiefung studieren wir an dieser Stelle den Dialog in FSI *Contemporary Cambodian*, Lesson 7, zusammen mit einigen Sätzen aus den Übungen. Achten Sie auch auf die dialektalen Wendungen. (Z.B. mə ngay anstatt m^uoy tngay *pro Tag, ein Tag, am Tag.*) Vgl. auch 6.1 ff.

- A: *Um wie viel Uhr gehen Sie zur Arbeit ?* maong pon-ma:n, lo:k t^oi t^hvö-ka:?
 ម៉ោង ប៉ុន្មាន លោក ទៅ ធ្វើការ (statt pon-ma:n sagt man auch pə-ma:n)
- B: *Um 7.30, weil ich um 8 Uhr im Büro sein muss.* maong pram-pi: kon-laH,
 pruah maong pram-bey (pəmbey) k^hñom treu t^oi 'aoy dəl kəlaeng t^hvö-ka:(r)
 ម៉ោង ប្រាំពីរ កន្លះ (5.8) ព្រោះ ម៉ោង ប្រាំបី ខ្ញុំ ត្រូវ ទៅ ធ្វើការ ដល់ កន្លែង
 ធ្វើការ ។ Beachte, dass 'aoy hier *so dass* oder *damit* bedeutet.

In 8.5 hieß der (Arbeits)platz **ka:nlaing**, nicht wie hier: **kəlaeng**. Man schreibt aber beide Male កន្លែង

- A: *Wie viele Stunden arbeiten Sie pro Tag (7.6)?* m^uoy t^hngai, lo:k t^hvö-ka:(r)
 pon-ma:n maong? មួយ ថ្ងៃ លោក ធ្វើការ ប៉ុន្មាន ម៉ោង ?
 Statt m^uoy t^hngai *pro Tag* sagt man kürzer mə ngay. Man schreibt aber មួយថ្ងៃ
- B: *Sieben Stunden, von (pi:) acht Uhr bis (t^oi) vier Uhr.* pram-pi: maong, pi: maong
 pram-bey t^oi maong buon. ប្រាំពីរ ម៉ោង ពី ម៉ោង ប្រាំបី ទៅ ម៉ោង បួន ។
- A: *Wenn (pe:l) Sie nach (dəl) Hause kommen, machen Sie dann noch etwas
 anderes (tiat,10.3), 3.8?* pe:l lo:k t^oi dəl p^hteaH, lo:k t^hvö: 'avey tiat te:?
 ពេល លោក ទៅ ដល់ ផ្ទះ លោក ធ្វើ អ្វី ទៀត (Tüt) ទេ ?
 Hier steht pe:l *Zeit* für unser *wenn*.
- B: *Ja, manchmal (cuon ka:l) studiere ich, manchmal lese ich Bücher.*
 ba:t, cuon ka:l k^hñom riən, cuon ka:l k^hñom mö:l siəp^hoⁱ.
 បាទ ជួន កាល ខ្ញុំ រៀន ជួន កាល ខ្ញុំ មើល សៀវភៅ (süvPO) ។

Wir wissen schon, dass zwischen maong pon-ma:n? *wie spät* (ist es)? und pon-ma:n maong? *wie viele Stunden* ? genau zu unterscheiden ist. In den „Drills“ (S.55) wird darauf hingewiesen, dass man zwei Wörter fürs *Schlafen* unterscheidet. Wenn Sie von sich selbst sprechen, z.B. *ich gehe schlafen*, so benutzen Sie de:k ដៃកី. Auch jüngere Kumpel deeken. Aber wenn ein Lehrer oder Vorgesetzter einschläft, müssen Sie sɔmra:n សម្រាន្ត verwenden. Demnach können Sie Ihren Chef fragen: m^uoy t^hngai, lo:k sɔmra:n pon-ma:n maong? មួយ ថ្ងៃ លោក សម្រាន្ត ប៉ុន្មាន ម៉ោង ? *Wie viele Stunden schlafen Sie am Tag?*

Übungen (Drills)

1. *Wieviele Stunden hat der Lehrer schon studiert?*
lo:k kru: riən pon-ma:n maəng haey?
លោក គ្រូ រៀន ប៉ុន្មាន ម៉ោង ហើយ ?
2. *Er hat schon vier Stunden lang studiert.* koat riən buən maəng haey. (5.8)
គាត់ រៀន បួន ម៉ោង ហើយ ។
3. *Es ist schon zwanzig vor (k^hvah) zehn.* 'eyleu nih (4.8) maəng dɔp k^hvah m^əp^hey haey
ឥឡូវ ទេ: (Tasten: BLUv TV) ម៉ោង ដប់ ខ្លះ ម្ភៃ ហើយ ។
ខ្លះ k^hvah bedeutet *fehlend*
oder: *es ist schon 9:40* 'eyleu nih maəng prambuən saesəp haey.
ឥឡូវ ទេ: ម៉ោង ប្រាំបួន សែសិប ហើយ
4. *Um wie viel Uhr trinken Sie Kaffee?* lo:k ñam kafe: maəng pon-ma:n?
លោក ញាំ កាហ្វេ (8.6) ម៉ោង ប៉ុន្មាន ?
5. *Ich trinke um 9.30 Kaffee.* ba:t, k^həm ñam kafe: maəng prambuən kon-laH (kəlah)
បាទ ខ្ញុំ ញាំ កាហ្វេ ម៉ោង ប្រាំបួន កន្លះ: (Auch in 7.7 wurde Kaffee getrunken.)
Merken: ខ្លះ k^hvah bedeutet *fehlend*, កន្លះ: kon-laH (kəlah) *halb*

Angaben zur Person ist das Thema der 8. Lesson von FSI *Contemporary Cambodian*. Viele der Ausdrücke, die sich auf eine *Familie* beziehen, haben wir bereits in der 2. Lektion kennengelernt und öfter benutzt, so dass wir keine Schwierigkeiten haben werden.

- A. *An welchem Tag wurden Sie geboren? In welchem Jahr?* lo:k kaət t^hngai na:
c^hnam na:? លោក កើត ថ្ងៃ ណា ? ឆ្នាំ ណា ? kaət កើត *geboren* („k^ət“)

<p>ឆ្នាំ (cnam) year (In the Cambodian lunar cycle of 12 years each year is named in the followed order : 1. ឆ្នាំជូត Year of the Mouse; 2. ឆ្នាំឆ្កូវ Year of the Ox; 3. ឆ្នាំខាល Year of the Tiger;...</p>
<p>ឆ្នាំ (chnam) year</p>

- B. *Ich wurde geboren am 20. April (me:sa:) 43.* k^hñəm kaət t^hngai m^əp^hey me:sa:
c^hnam saesəp bey. ខ្ញុំ កើត ថ្ងៃ ម្ភៃ មេសា ឆ្នាំ សែសិប បី ។
- A. *In welchem Land?* nöⁱ srək na: ? នៅ ស្រុក ណា ?
- B. *In der Provinz (k^haət) Kompong Cham.* នៅ ខេត្ត កំពង់ ចាម ។
(Nicht kaət កើត *geboren* mit k^haət ខេត្ត verwechseln!)
- A. *Worin arbeiten Sie jetzt?* 'eyleu lo:k t^hvö 'avey? (10.1) ឥឡូវ លោក ធ្វើ អ្វី ?
- B. *Ich bin dabei (kəm-pung oder kəpung), Medizin (k^ha:ng pɛ:t) zu studieren (riən).*
k^hñəm kəpung riən k^ha:ng pɛ:t. ខ្ញុំ កំពុង រៀន ខាង ពេទ្យ (BeTjy) .

Mit *kəm-pung* (oder *kəpung*) drücken wir noch nicht abgeschlossene Handlungen aus (engl. ...ing), Handlungen, die *gerade* ablaufen (vgl. 6.2)

Z.B. *Er aß, während ich schlief* (I was sleeping): via (*er*) ñam k^hñom kəpung de:k.

វា ញ៉ាំ ខ្ញុំ កំពុង ដេក

k^ha:ng bedeutet Seite (der Straße), aber auch *Fach*, *Studienrichtung* usw.

Z.B.: *Was studieren Sie?* lo:k riən k^ha:ng 'avey? លោក រៀន ខាង អ្វី ?

Ich arbeite als Lehrer (ich bin im Unterrichtsfach): k^hñom t^hvö ka:(r)

k^ha:ng bəngriən. ខ្ញុំ ធ្វើការ ខាង បង្រៀន (Tasten: bgjrün)

A. *Haben Sie schon eine Frau (oder nicht rü nöⁱ ឬ នៅ) ?*

lo:k miən pra:pun (pəpun) haəy rü nöⁱ? លោក មាន ប្រពន្ធ ហើយ ឬ នៅ ?

B. *Nein, ich bin noch unverheiratet* (li:v). **ba:t**, k^hñom nöⁱ li:v **te:**

បាទ ខ្ញុំ នៅ លីវ ទេ ។

A. *Haben Sie Verwandte in diesem Land* (z.B. USA). lo:k miən bə:ng p'o^un

nöⁱ srok niH te:? លោក មាន បង ប្អូន នៅ ស្រុក នេះ ទេ ?

B. *Ja, ich habe zwei ältere Brüder*. **ba:t**, k^hñom miən bə:ng pi: nea(k) („zwei Stück“).

បាទ ខ្ញុំ មាន បង ពី នាក់ (oder អ្នក, 2.3) ។